

Yrkande
Särskilt yttrande
2020-08-14

(M, L, C)
(KD)

Yrkande angående om att avveckla aktivt skolval

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Förslaget från V, S och D avslås.

Yrkandet

Enligt skollagen ska en skolplacering i första hand utgå från önskemål från elevens vårdnadshavare och vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen. Skollagen anger även att en önskad placering aldrig får medföra att kommunen åsidosätter en annan elevs rätt att gå på en skolenhet nära hemmet.

Syftet med det aktiva skolvalet är att informera alla vårdnadshavare om att möjligheten finns att lämna önskemål om i vilken skola barnet ska gå i. Ett avskaffande av det ”aktiva” skolvalet innebär att korrekt och relevant information inte ska lämnas till föräldrarna, i övrigt kommer vårdnadshavare fortsatt kunna lämna önskemål om vilken skola barnet ska gå i. En kommun kan inte avskaffa val av skola.

Flera aktuella statliga utredningar, bland annat En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning, SOU 2020:28, föreslår bland annat att ett gemensamt skolval där alla vårdnadshavare och alla huvudmän deltar ska införas i Sverige och administreras av Skolverket. Vidare föreslår samma utredning att det fria skolvalet, det vill säga att vårdnadshavarna kan lämna önskemål om val av skola ska behållas. Utredningen föreslår även att det ska finnas en garanti för elever att bli placerade vid en kommunal skolenhet i närhet till hemmet om vårdnadshavaren inte önskar en annan skola.

Nyligen presenterades Grundskoleförvaltningen sin Granskningsrapport av skolvalsprocessen 2020. Granskningen pekar på ett antal felaktigheter i årets skolvalsprocess som påverkat många elever och vårdnadshavare. Den tydligaste systematiska felkällan är att det regelverk som grundskolenämnden beslutat om inte har tillämpats i alla placeringar och rapporten konstaterar att det är grundskoleförvaltningen som ansvarar för detta fel.

Inför årets skolval användes ett nytt IT-stöd för placeringsarbetet och det nya arbetssättet vid placeringar har påverkat förvaltningens tillämpning av definitionen av närhetsprincip vilket fått negativa effekter för elevgrupper i områden där det har varit ont om utbildningsplatser. Vidare konstaterar rapporten bristande intern kontroll. Det har funnits brister i ledning och styrning av processen bland annat genom att dialog, information och beslut kring processen saknats i befintliga ledningsgrupper och i grundskolenämnden.

Enligt nuvarande uppföljning berör de formella felen i årets skolval nästan fyra procent av de elever som varit med i årets skolval. Det finns dessutom ett stort antal elever som inte är nöjda med sin skolplacering.

Det är uppenbart att skolplaceringsprocessen i Göteborg behöver ett omtag, en nystart inför nästa termins skolplaceringar. Granskningsrapporten ska hanteras av Grundskolenämnden och innehåller en rad åtgärder för att årets process inte ska upprepas. Dessa åtgärder och rekommendationer avser vi att genomföra.

Sedan tidigare har nämnden redan vidtagit en rad beslut i bred enighet. Nämnden har även antagit skolenhetsutredningen som är helt central för att minska antalet skolval (enbart val till förskoleklass och åk 7), skapa skolspår (ingen elev ska tvingas byta skola när man väl har börjat på en skola) och bygga en modern flexibel skolorganisation som kan ta emot fler elever, särskilt där trycket är som störst på platser.

Yttrande

Vänsterpartiet

2020-05-20

2.1.16

Yttrande om tilläggsyrkande från D om prioriteringsordning

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Demokraterna samt Feministiskt Initiativ är överens om att aktivt skolval ska avvecklas, en fråga som behöver hanteras av Kommunfullmäktige.

Frågan om vilken prioriteringsordning som ska gälla bör däremot hanteras i Grundskolenämnden i samband med att arbetet med skolplaceringar nu ska ses över.

Yttrande

Miljöpartiet

2020-05-19

2.1.16

Yttrande angående – Yrkande från V, S och D om att avveckla aktivt skolval

Att kommunstyrelsen idag skulle besluta om att riva upp det aktiva skolvalet vore olyckligt. De senaste mandatperioderna har Miljöpartiet kämpat för arbetsro för skolan, och för att skolan ska slippa de snabba svängningar som ibland drabbar välfärden, inte minst i ett svårt parlamentariskt läge som det i Göteborg. Ingen har missat att skolplaceringarna i år inte blev bra, och grundskolenämnden har direkt aviserat att de är måna om att vända på varje sten för att se hur det kan bli bättre. Det aktiva skolvalet kan ha varit en del i problemen som skapades, men knappast den enda förklaringen. Vi vet alla att det finns många fler parametrar som påverkat placeringarna negativt, exempelvis brist på skolplatser i vissa områden och brister i datasystemet.

Det aktiva skolvalet är ingen universallösning för någonting i skolan, men i kombination med andra politiska åtgärder har det potential att vara en byggsten för en mindre segregerad skola. Den statliga utredningen som kom under våren presenterar fler möjligheter som Göteborg bör anamma i vår strävan efter en jämlik skola. Att alla barn i praktiken ska ha rätt att välja skola, inte bara de som är barn till akademiker, är i grunden bra. Att ta bort det aktiva skolvalet innan grundskoleförvaltningen fått en ärlig chans att analysera varför skolplaceringarna blev som de blev är inte rätt. Vi har alla levt med de olyckliga konsekvenserna av outredda, ideologiskt motiverade reformer. Den ömsesidiga respekt för att agera tillitsbaserat och genomtänkt som dessa gemensamma erfarenheter gett oss är nu tydligen bortblåst. Skapandet av en central grundskolenämnd i Göteborg präglades av en unik politisk samsyn i de grundläggande frågorna om vad vi vill med skolorna. Skolan skulle slippa vara ett politiskt slagträ och alla var överens om att snabba politiska ingrepp varken gynnar elever eller lärare.

Kanske skapar det aktiva skolvalet en för stor belastning på placeringssystemet? Kanske måste det göras om eller rentav tas bort? Men ge grundskolenämnden arbetsro att undersöka vilka förändringar som är mest lämpade att ske. Vi måste låta dem göra en analys och plan för hur vi ska kunna uppnå en jämlik skola och ett fungerande system för skolplaceringar, och vi behöver ge dem goda förutsättningar och ha tillgång till alla verktyg som behövs för att uppnå detta.

Yrkande ang. Aktivt skolval och prioriteringsordning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden ges i uppdrag att revidera prioriteringsordningen vid antagning till grundskolan till att i första hand säkerställs att elever ska kunna gå i skolan i sitt närområde och att det finns förutbestämda matarskolor till mellan- och högstadier.
Därutöver ska följande prioriteringsordning gälla:
 1. Syskonförtur
 2. Närhet till skolenheten
 3. Sociala eller andra angelägna skäl
2. Grundskolenämnden ges i uppdrag att revidera definitionen av närhetsprincipen vid skolantagning till kortare skolväg, samt att restiden med kollektivtrafik mellan hemmet och skolan inte får överstiga en viss tid (för äldre elever).

Yrkandet

I Göteborg ska elever och familjer kunna känna trygghet och förutsägbarhet i hur skolgången ska bli hela vägen från förskoleklass till årskurs 9.

Utöver att det aktiva skolvalet avskaffas så behöver prioriteringsordningen vid antagning ändras så att alla som vill gå i skola i sitt närområde garanteras det samt att antagningar utformas så att det finns förutbestämt till vilka mellan- och högstadier som en skola matar elever till.

Det tredje prioriteringskriteriet handlar om att tillgodose, när det finns ledig plats på en skola, att andra elever kan ges plats utifrån sociala eller andra angelägna skäl.

Yrkande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Demokraterna

2020-05-12

Nytt ärende

Yrkande om att avveckla aktivt skolval

Förslag till beslut

I Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden får i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet.

Yrkandet

Det aktiva skolvalet har sedan införandet 2019 lett till en rad problem för elever och vårdnadshavare. När det inte finns tillräckligt med skolplatser i delar av staden har det aktiva skolvalet bidragit till att öka på undanträngningseffekterna, med skolplaceringar som leder till direkt olämpliga skolvägar för många familjer inför läsåret 20/21. Förra läsåret ledde det till att vissa elever inte kunde få sin skolplacering förrän flera veckor in på höstterminen. Under våren har det rapporterats om att enstaka elever placerats i en annan skola än alla nuvarande klasskamrater, något som skapar stor oro och otrygghet. Dessutom har det lett till en omfattande administration med medföljande onödiga kostnader.

Obligatoriskt eller aktivt skolval lyfts ibland fram som ett sätt att minska segregationen. Forskning som tittat på hur föräldrar faktiskt väljer skola pekar snarare på att geografisk närhet till hemmet är starkt bidragande, inte skolans förmåga att ta tillvara och öka elevernas kunskaper. Men en avgörande anledning handlar om att välja en skola där elever har samma socioekonomiska och etniska bakgrund. Det är inte konstigt att föräldrar gör dessa val eftersom det som känns välbekant också känns tryggt. Men det leder till att skolor kan bli mer homogena än vad de skulle bli utifrån bara geografisk närhet till skolan, och att segregationen därför kan öka.

De akuta problemen med skolplaceringarna inför läsåret 20/21 hanteras nu i Grundskolenämnden. Vi måste också säkerställa att situationen inte upprepas inför kommande läsår. Eftersom erfarenheterna i Göteborg pekar på långt fler problem än fördelar anser vi därför att det aktiva skolvalet ska avvecklas.